

Imatge de la comarca

Can Comes, una bonica i emmerletada casa de pagès a Sant Pere de Ribes

La família va fer construir la masia l'any 1772, segons el relleu de la façana

Jordi Casas

L'última masia de Sant Pere de Ribes apareguda en aquestes pàgines va ser la de ca l'Artigues del Palou. D'això en fa més d'un any. Avui tornem amb el tema parlant d'una altra masia, precisament veïna de ca l'Artigues. Tan veïna que totes dues estan paret per paret. És la casa coneguda per can Comes. Juntament amb ca l'Artigues, can Pasqualí i can Perris formen el conjunt de cases més notables del barri ribetà del Palou Alt. Són quatre de les més anti-

és l'única masia ribetana amb aquests elements arquitectònics. Però només en una sola d'aquestes, els merlets són semblants. Són a Can Puig, a l'altre extrem del poble de Ribes. També coronen una part de la façana, sota la torratxa. I són també de forma piramidal i amb tres dents. Donada aquesta similitud, podríem aventurar que els de can Comes fossin de la mateixa època, és a dir, de la meitat del segle XIX, de l'any 1853, que va ser l'any de la reforma de can Puig. Molt diferents i d'una altra època són els merlets de la torre del Veguer i d'alguns que coronen les torres d'algunes masies. Merlets d'una altra categoria i que cal esmentar són els d'una casa de Puigmoltó coneguda per ca l'Agustí. Al llarg del seu baluard i de la façana hi ha uns merlets semblants als de can Comes i can Puig, però tenen de diferents que són merlets de dues dents. És el mateix cas dels que es veuen a can Bruguera, a la carretera de Sitges.

A Ribes hi ha quatre masies molt antigues i totes són ben diferents

gues i totes quatre estan ben diferenciades unes de les altres. Can Perris per exemple, destaca exteriorment per tenir forma basilical; ca l'Artigues, per l'aspecte rústic, i can Pasqualí, pel pont que dona accés a l'interior del pati. Finalment, can Comes és la més sorprenent pels merlets que coronen la seva façana —d'aquí que ho destaquem en el titular—, que són com una diadema que li dona un aire distingit a la casa.

Aquests merlets coronen tota la façana principal i també la lateral, la qual està orientada a ponent. Al darrere de la casa, hi ha la zona del celler i dels cups, que queden *desprotegits*. Aquests merlets són merlets que enganyen. Sembla que formin la barana d'un terrat, però són merament decoratius i darrere d'ells hi ha la teulada a dos vessants de la casa. Can Comes

De can Comes, al contrari de ca l'Artigues, se'n desconeix bastant la seva història. Se'n podrà saber més el dia que es pugui *obrir* l'arxiu familiar. Mentrestant el principal *document* històric, que avala l'antiguitat de la casa, és el portal d'entrada. Aquest portal té la volta de pedra, amb un dintell que té un relleu en el qual s'endevina un any, el 1772. Aquest any, serà l'any de construcció de la casa, d'una primera reforma? De moment, no ho sabem. A la pedra, per sobre de l'any, també s'hi veu una creu i per sota una incisió que costa desxifrar. A l'arxiu de Ribes es pot localitzar que a l'any 1847 hi vivia Joan Comes i Milà. Anys més tard, el 1889, en un cens hi consta que hi va habitar un ger-

La façana de la masia can Comes, a Ribes

CASAS.

mà, Josep Comes i Milà. Aquests dos germans, sembla ser que van ser, *americanos*. A la seva tornada, suposem, que reformarien la casa, deixant-la amb l'aparença actual.

Aquell any 1889, juntament amb Josep Comes, a la casa hi viu la filla Rosa Comes i Comes, sembla filla única i fruit del casament del seu pare amb una neboda, el nom de la qual desconeixem. Aquesta pubilla es va casar amb Joan Montaner i Roig, fill del propietari de can Montaner de la carretera. La seva mare era sortida de la masia de la Serra. Els descendents d'aquest matrimoni (cinc fills) són els darrers *Comes* i porten un primer cognom vinculat a tres grans masies de Ribes: la Carretera, la Serra i també can Bertran. A la mort de Joan Montaner les propietats no passarien a l'hereu sinó que, trencant la tradició catalana, es repartirien amb tots els fills. Can Comes va passar al quart fill del matrimoni, Josep Montaner i Comes. La propietat de la casa avui és de la filla, Maria Teresa Montaner.

En els mateixos documents de l'arxiu de Ribes, es troba la curiosa i enigmàtica dada que a la veïna casa de can Pasqualí hi

ha censat un tal Josep Comes i Butí. No n'hem pogut esbrinar quina mena de parentiu tenia amb la família de can Comes. En aquell any de 1899, el cap de casa era Josep Jaques. Juntament amb l'esmentat Comes, també hi ha un Pere Jaques Comes, fill i nebot respectius?

Deixant ja de banda els merlets i la família, direm que can Comes és una bonica casa de pagès amb una façana senzilla i que queda enrere de la línia de la façana de ca l'Artigues. L'arrebossat pintat de la façana no permet veure si aquesta és de pedra. El portal és en el seu centre.

Damunt hi ha l'únic i senzill balcó que dona llum a la sala de la qual en parlarem més endavant. A l'extrem dret de la façana, com a ca l'Artigues, hi ha el portalet del celler. En el seu interior no hi ha arcades com a ca l'Artigues. Hi perduren, això sí, els elements característics: bótes, cups, premsadores i unes grans tines. Són ja inservibles. Van recollir l'última verema cap als anys 1977 o 1978. Era raïm provinent de diverses vinyes familiars situades a Comentore, fondo de can Bertran, la Carretera i Vilanoveta, entre d'altres. Tot hi cabia en els sis cups

repartits en els diversos racons del celler.

La planta baixa de la casa la completen l'entrada per on s'accedeix a la cuina. Es fa per una porta on hi havia hagut una pastera. El que hi perdura és la llar de foc. Des de l'entrada també hi ha accés a un corredor fins a una estança on antigament hi havia el pessebre dels animals, segons recorda la propietària. Al primer pis hi ha les habitacions particulars al tombant de la tradicional sala de les masies, lloc central de la vida de relació, on es feien les celebracions i la recepció de visites. Aquesta sala, en no tenir la casa golfes, té com a cobriment el mateix sostre, l'embigat de la teulada, que és inclinada, cosa que li dona un aspecte força típic. Algunes habitacions, però, tenen cel ras, encara que, una d'elles, més interior, entre l'embigat, per rebre llum, hi ha una petita i graciosa claraboia.

Al costat de la casa hi ha un gran hort en forma triangular, ja que en un extrem conflueixen els dos únics carrers del barri del Palau Alt, que reben un sol nom, el de Gal·la Placídia, personatge històric del qual intentarem esbrinar la relació que va tenir amb Sant Pere de Ribes.

VENDA I REPARACIÓ DE MÀQUINES
ENREGISTRADORES, BALANÇES, TPV, INFORMÀTICA
SERVEI TÈCNIC PROPI

S. A. T. I MAGATZEM
C. Cristòfol Mestre, 49
08810 Sant Pere de Ribes
Tel. 93 896 19 55
Tel. 619 804 815